

kirjaamo@intermin.fi

Asia: Lausuntopyyntö poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelman luonnoksesta vuosille 2021-2024

Viite: SMDno-2019-1943

Invalidiliitto ry kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelman luonnoksesta. Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on 30 000 henkilöjäsentä ja 146 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto pitää tärkeänä sisäministeriössä meneillään olevaa hanketta poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelmaksi vuosille 2021 – 2024 huomioiden liikkumistapojen muutoksen vaikutukset liikenneturvallisuuteen sekä poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuustyön vaikuttavuus. Erityisen merkittävänä Invalidiliitto näkee kokonaisuuden kannalta, että poliisin toimintaohjelma tulee huomioiduksi liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteilla olevassa kansallisessa liikenneturvallisuusstrategiassa ja siten tukee osaltaan tätä kokonaisuutta.

Toimintaohjelmalle määritellyt vaikuttavuustavoitteet ovat kannatettavia. Invalidiliitto arvioi poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuuden toimintaohjelmaluonnosta erityisesti konkreettisten liikenneturvallisuutta lisäävien toimenpiteiden näkökulmasta, jotka tukevat yleistä tavoitetta turvallisuuden tunteen vahvistumisesta.

Vammaiset ihmiset liikkuvat kodin ulkopuolella kuten vammattomatkin, ollen tieliikenteessä mukana jalankulkijoina, käyttäen omaa autoa, julkisia liikennevälineitä tai taksipalveluita. Liikkuessaan monet heistä käyttävät erilaisia apuvälineitä.

Liikenteessä mukana oleminen perustuu luottamukseen siitä, että yhteisesti sovittuja sääntöjä noudatetaan. Turvallisuus on korostuneessa asemassa ja se koostuu useasta erillisestä tekijästä: väylien kunto, liikenteessä käytettävän kaluston ja kaluston turvavälineiden kunto, julkisessa liikenteessä ja taksipalveluissa kuljettajan kyky huomioida erilaisia vammasta johtuvia erityistarpeita, esimerkiksi mukauttamalla ajotapaa asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Kevyt liikenne

Invalidiliitto haluaa kiinnittää huomiota viime vuosina kevyen liikenteen kohdalla syntyneeseen ongelmaan liittyen sähköisiin liikkumisvälineisiin. Sähköpotkulaudat ja muut kevyet sähköiset liikkumisvälineet, kuten sähköskootterit aiheuttavat vaaratilanteita kevyenliikenteen väylillä. Erityisesti sähköpotkulautojen epäasiallinen pysäköinti on onnettomuusriski. Tietoomme on tullut läheltä piti -tilanteita, jotka ovat aiheutuneet liian kovasta tilannenopeudesta, ja siitä ettei em. liikkumisväline ole ollut tarpeeksi hyvin havaittavissa etukäteen mm. sen hiljaisuuden takia. Asia on ollut julkisessa keskustelussa paljon. Näemme, että muun muassa tämä potkulaudoista aiheutuva onnettomuusriski korostaa kevyen liikenteen väylien valvonnan tärkeyttä arkipäivän turvallisuutta lisäävänä toimena. Yleensäkin liikenneturvallisuuden kehittämisessä olisi syytä jatkossa arvioida näiden kulkuvälineiden liikennesääntöjen tarkistamista. Lisäksi Invalidiliitto kiinnittää huomiota joidenkin pyöräilijöiden suureen nopeuteen. Ajotiellä pyöräily ei ole ongelma jalankulkijoille, mutta kevyen liikenteen väylillä nopeasti ja äänettömästi liikkuvat pyöräilijät aiheuttavat turvallisuusriskin muille liikkujille.

Julkinen liikenne

Esteetön julkinen liikenne edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaista liikkumista.

Julkisessa liikenteessä turvallisuus voi vaarantua muiden matkustajien käytöksen vuoksi. Vammaisiin ihmisiin voi kohdistua fyysistä uhkaa sekä vihapuhetta ja negatiivisia asenteita. Haluamme nostaa esiin STOP Päätepysäkki syrjinnälle -kampanjan. Kyseessä on HSL:n, HKL:n ja Ihmisoikeusliiton järjestämä kampanja, jossa kehoitetaan puuttumaan joukkoliikenteessä tapahtuvaan häirintään ja syrjintään. On tärkeää, että teemaan puututaan laajasti. Julkisessa linja-auto liikenteessä apuvälineitä käyttävien ihmisten turvallisuus ajonaikana on vahvasti riippuvainen kuljettajan ajotavasta sekä siitä, miten esimerkiksi pyörätuoli on pystytty tarvittaessa kiinnittämään matkan aikana.

Taksipalvelut

Keväällä 2019 käytiin runsaasti keskustelua liikennepalvelulain uudistamistyön yhteydessä taksipalvelujen turvallisuudesta. Taksipalveluissa monet vammaiset ihmiset tarvitsevat ison esteettömän ajoneuvon. Em. keskustelun pohjalta syntyi käsitys, että esimerkiksi esteettömiin ajoneuvoihin kohdentuva valvonta on erittäin vähäistä. Epäselväksi jäi, kohdentuuko poliisin valvonta niihin ollenkaan tai kohdentuuko kenttävalvontaa julkisesti korvattaviin kuljetuksiin. Jos esteettömien ajoneuvojen kuljettajien toiminnan valvonta on puutteellista, sitä on syytä selvittää tarkemmin.

Erytynen turvallisuusriski liittyy esteettömien taksien ajotapaan tilanteissa, joissa kuljetetaan matkustajaa, joka istuu pyörätuolissa. Tällöin tarvitaan hyvin ennakoivaa ja rauhallista ajotapaa, jossa huomioidaan matkustajan vamman tai sairauden edellyttämät erityistarpeet. Uuteen liikennepalvelulakiin sisällytettävällä vapaaehtoisella erityisryhmien kuljettajakoulutuksella vaikutettaneen tähän myönteisesti.

Liikenteen valvonta

Liikennevalvonta on tärkeä ja ennaltaehkäisevä osa liikenneturvallisuutta. Erytiskysymyksenä nousee esiin autossa olevien vammaisten matkustajien asianmukaisesta turvallisuudesta huolehtiminen.

Esteettömissä ajoneuvoissa puolestaan turvavyön käyttö tai pyörätuolin asianmukainen kiinnittäminen kuljetuksen ajaksi. Lisäksi ongelmana voi olla ajoneuvon kunto, toimiiko esimerkiksi esteettömään ajoneuvoon asennettu takalaitanostin?

Ammattiliikenteen ja henkilöliikenteen valvonnan merkitys on tärkeää. Invalidiliitto pitää hyvänä tieliikennelain 183 §:n tuomaa mahdollisuutta poliisin toimivallan käyttämiseen ajon keskeyttämiseksi, tilanteissa, joissa varsinaisen rattijuopumusraja ei täyty, mutta kuljettajan havaitaan käyttäneen alkoholiuomia.

Invalidiliitto näkee tärkeänä, että poliisi tiedostaa ja tunnistaa vammaisuuteen liittyviä erityispiirteitä ja siten osaavat huomioida paremmin heidän tarpeitaan. Kun poliisilla on riittävä tieto vammaisiin ihmisiin kohdentuvista turvallisuusriskeistä ja uhkista liikenneympäristössä, varmistaa se vammaisten ihmisten yhdenvertaisia osallistumisen mahdollisuuksia.

Invalidiliitto esittää, että poliisihallitus huomioisi yllä esitetyt seikat toimintaohjelman toimeenpanossa sekä siihen kytkettävien tavoitteiden mittaristoissa. Poliisin liikennevalvonta ja sen tuoma liikenneturvallisuus on merkityksellistä eri tavoin vammaisille ihmisille asiakasturvallisuuden näkökulmasta.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 27. tammikuuta 2021

Petri Pohjonen Laura Andersson
pääjohtaja yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Riitta Saksanen, sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija riitta.saksanen@invalidiliitto.fi